

külügyminisztérium számára, melyben Riegnert „komoly és kiegyensúlyozott egyénnek” értékelte, és kérte, hogy az üzenetet továbbítsák Stephen S. Wise rabbinak. A táviratot a State Department először visszatartotta, de amikor rájött, hogy a brit külügyminisztérium a maga példányát továbbította a Zsidó Világkongresszus londoni részlegéhez, augusztus 28-án tájékoztatták Wise rabbit.

Minden jel arra vall, hogy a britek ugyanolyan korán, ha nem korábban szereztek tudomást a Führeri parancs létezéséről és jelentőségéről, mint az amerikaiak. Más bizonyítékok szerint ugyanis Riegner forrása is dr. Chaim Pozner, a Jewish Agency Palesztina Hivatalának genfi társigazgatója volt, aki elsőként az angolokat értesítette.¹⁹ A végleges megoldásra vonatkozó Führeri parancssal kapcsolatos hírt e verzió szerint nem egy „német gyáriparos” továbbította, hanem egy meggyőződéses antifasiszta tiszt, Arthur Sommer alezredes. Mint nagyra becsült közgazdász, Sommer az 1940-es évek elején került a Wehrmacht hadvezetőségéhez.²⁰ Ebben a minőségben és egy német közgazdászküldöttség tagjaként gyakran látogatott Svájcba, színleg a német gazdasági érdekeket szolgálva. Sommer kapcsolatot létesített és tartott fenn korábbi tanárával, Edgar Salin professzorral a bázeli egyetemről, és felbecsülhetetlen értékű információk szállítójává vált a szövetségesek számára. Valamikor 1941 júniusában például értesítette Salint a németeknek arról a tervéről, hogy rövidesen megtámadják a Szovjetuniót. Sommert megdöbbenette a náci eltökéltsége, hogy kiirtják a zsidókat; ezt az értesülést is átadta Salinnak, azzal a kéréssel, hogy továbbítsa Churchillnek és Rooseveltnek. Titokban eljuttatott memorandumában, mely cselekvésre vonatkozó konkrét javaslatot is tartalmazott, hangsúlyozta:

Keleten egyre-másra létesítik azokat a táborokat, amelyekben az európai zsidókat és az orosz hadifoglyok nagy részét fogják gázzal elpusztítani. Kérem, azonnal továbbítsa ezt az információt személyesen Churchillnek és Rooseveltnek. Ha a BBC nap mint nap szót emelne a gázkamrák működtetése ellen, akkor talán nem helyeznék működésbe őket, mert ezek a bűnözők mindent megtesznek annak érdekében, hogy a német nép előtt titokban tartsák, amit terveznek, és amit mindenáron meg szeretnének valósítani.²¹

Salin nemzetközi hírű közgazdász-szociológus és hasonlóképpen elszánt antifasiszta volt; a Sommertől kapott információt egy másik tanítványának, dr. Chaim Poznernak is továbbította. Pozner pedig azonnal eljuttatta az információt az angolokhoz V. C. Farrell, a genfi brit útlevél-ellenőrzési hivatal vezetőjének közreműködésével, aki egyúttal a Svájcban működő brit hírszerzés főnöke is volt.²² Dr. Pozner ezzel egyidejűleg tájékoztatta dr. Benjamin Segalowitzot, a Svájci Zsidó Közösségek Egyesü-